

**NOTAT**

29. juni 2012

ITE

12/05806

/RAU/LVS/

**Godkendelse på baggrund af en forenklet sagsbehandling af fusion mellem 8 kommunale vandselskaber i hovedstadsområdet i én vandkoncern.**

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen modtog den 25. maj 2012 en almindelig anmeldelse af en fusion mellem 8 kommunalt ejede vandselskaber og Københavns Energi A/S, jf. konkurrencelovens § 12 b, stk. 1. Anmeldelsen var fuldstændig 25. maj 2012.

**KONKURRENCE- OG  
FORBRUGERSTYRELSEN**

**ERHVERVS- OG  
VÆKSTMINISTERIET**

Parterne i fusionen er følgende vandselskaber samt de tilhørende kommuner:

Albertslund Vand A/S (Albertslund Kommune)  
Brøndby Vandforsyning A/S (Brøndby Kommune)  
Dragør Vand A/S (Dragør Kommune)  
Herlev Vand A/S (Herlev Kommune)  
Hvidovre Vand A/S (Hvidovre Kommune)  
KE Vand A/S (Københavns Kommune)  
Rødovre Vand A/S (Rødovre Kommune)  
Vallensbæk Vandforsyning A/S (Vallensbæk Kommune)  
Københavns Energi A/S (Københavns Kommune)

**1. Transaktionen**

Fusionen indebærer, at vandselskaberne indskydes under et nystiftet holdingselskab, som indirekte eller direkte skal ejes af kommunerne i fællesskab. Holdingselskabet stiftes ved apportindskud af aktierne i de enkelte vandselskaber. Vandselskaberne fortsætter som selvstændige juridiske enheder. Derudover indskydes det nuværende Københavns Energi A/S i koncernen og bliver fælles serviceselskab for koncernens selskaber.

Der sker ingen ændring i vandselskabernes status som juridiske personer. Det er alene ejerskabet til aktierne i selskaberne, som overdrages fra de nuværende ejere til det nye holdingselskab. Alle aktiver og passiver i selskaberne på overdragelsestidspunktet indgår således som udgangspunkt i overdragelsen af vandselskabet til den fælles vandkoncern. Ledningsnettet (inkl. råvandsledninger, transmissionsledninger og distributionsnet osv.) og evt. produktionsanlæg, som i dag tilhører de enkelte vandselskaber, vil således fortsat være ejet af de enkelte vandselskaber efter fusionen.

Efter stiftelsen af det fælles holdingselskab overdrages de aktiver i forsyningsselskaberne, der anvendes til at udføre drifts- og administrative opgaver i

vand- og spildevandsselskaberne, til det fælles serviceselskab ved en aktiv- og passivoverdragelse.

## **2. Jurisdiktion**

Der er tale om en fusion omfattet af konkurrencelovens fusionsbegreb, jf. § 12 a, og omsætningen for de virksomheder, der deltager i fusionen, overstiger omsætningstærsklerne i konkurrencelovens § 12, stk. 1, nr. 1. Fusionen skal derfor anmeldes til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, jf. konkurrencelovens § 12 b, stk. 1.

## **3. Parterne og deres aktiviteter**

Vandselskaberne varetager forsyningsvirksomhed i de respektive kommuner. Københavns Energi A/S leverer serviceydelser i tilknytning hertil samt til forsyningselskaber, der udøver varme-, afløbs-, fjernkølings-, vind- og bygasaktiviteter. Fusionen berører ikke ejerskabet af spildevandsselskaberne.

### **KE Vand A/S**

KE Vand A/S er en del af KE-koncernen, der ejes 100 pct. af Københavns Kommune.

KE Vand A/S varetager vandforsyningsvirksomhed i Københavns Kommune. KE Vand A/S indvinder, producerer og leverer vand til slutbrugere (detail) i Københavns Kommune. KE Vand A/S indvinder grundvand i et område, der strækker sig fra Arresø i Nordsjælland til Ringsted på Midtsjælland. KE Vand A/S indvinder grundvandet fra over 700 indvindingsboringer fordelt på 54 kildepladser, der leverer vand til selskabets syv vandværker. KE Vand A/S har vandværker i Islevbro, Søndersø, Slangerup, Marbjerg, Thorsbro, Lejre og Regnemark.

KE Vand A/S leverer desuden vand til følgende 16 kommunalt ejede vandselskaber (engros) i hovedstadsområdet: Tårnbyforsyning Vand A/S, Frederiksberg Vand A/S, Furesø Vandforsyning A/S, Herlev Vand A/S, Forsyning Ballerup, Glostrup Forsyning A/S, Rødovre Vand A/S, Albertslund Vand A/S, Hvidovre Vand A/S, Brøndby Vandforsyning A/S, Vallensbæk Vandforsyning A/S, Nordvand (Gladsaxe Vand A/S), Ishøj Forsyning A/S, Høje Taastrup Forsyning A/S, Greve Vandværk og Lejre Forsyning A/S. Endelig leverer KE Vand A/S vand til en enkelt privat virksomhed i Køge Kommune<sup>1</sup>. Med undtagelse af Dragør Vand A/S leverer KE Vand A/S således vand til alle deltagende vandselskaber i fusionen.

---

<sup>1</sup> CP Kelko er den virksomhed i Køge Kommune, som KE Vand A/S leverer vand til.

*Oversigt over KE Vand A/S' samlede levering af vand over de seneste 4 år*

<b>Leveret drikkevand i mio. m<sup>3</sup></b>					
	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>
Københavns Kommune (detail)	29,4	30,1	29,8	29,4	29,3
16 kommunalt ejede vandselskaber, 1 forbrugerejet vandselskab og 1 privat virksomhed (engros)	21,7	22,2	20,4	19,4	20,3
<b>Samlet levering</b>	<b>51,1</b>	<b>52,3</b>	<b>50,2</b>	<b>48,8</b>	<b>49,5</b>

*Oversigt over, hvor meget vand (engros) KE Vand A/S leverede i 2011. Fusionsparter er markeret med \**

<i>Vandforsyning</i>	<i>Leveret m<sup>3</sup> vand</i>
Albertslund*	1.064.300
Ballerup	1.858.898
Brøndby*	1.153.500
Dragør*	-
Furesø	57.400
Glostrup	469.200
Greve	215.900
Herlev*	1.596.702
Hvidovre*	2.880.900
Høje-Taastrup	1.466.700
Ishøj	1.168.223
Lejre	53.800
Nord Vand	1.303.500
Roskilde	135.600
Rødovre*	1.251.900
Tårnby	1.747.700
Vallensbæk*	522.000
Frederiksberg	3.176.300
CP Kelko	164.276
<b>I alt</b>	<b>20.286.799</b>

### **Albertslund Vand A/S**

Albertslund Vand A/S ejes 100 pct. af Albertslund Forsyning Holding A/S, der ejes 100 pct. af Albertslund Kommune. Albertslund Vand A/S varetager vandforsyningsvirksomhed i Albertslund Kommune.

Albertslund Vand A/S består af Vridsløselille Vandværk. 25 pct. af det samlede vandforbrug indvindes på Vridsløselille Vandværk. De resterende ca. 75 pct. importeres fra KE Vand A/S' Vandværker i Lejre og Thorsbro.

*Oversigt over Albertslund Vand A/S' aktivitet (2011)*

Salg	Ca. 1,37 mio. m <sup>3</sup>
Egen indvinding	Ca. 0,42 mio. m <sup>3</sup>
Ledningstab	Ca. 0,12 mio. m <sup>3</sup>

### **Brøndby Vandforsyning A/S**

Brøndby Vandforsyning A/S ejes 100 pct. af Brøndby Forsyning A/S, der ejes 100 pct. af Brøndby Kommune. Brøndby Vandforsyning A/S varetager vandforsyningsvirksomhed i Brøndby Kommune.

Brøndby Vandforsyning A/S indvinder vand i Brøndbyskoven og ved Den Grønne Kile via 12 boringer i disse områder.

*Oversigt over Brøndby Vandforsyning A/S' aktivitet (2011)*

Salg	Ca. 1,9 mio. m <sup>3</sup>
Egen indvinding	Ca. 0,6 mio. m <sup>3</sup>
Ledningstab	Ca. 0,06 mio. m <sup>3</sup>

### **Dragør Vand A/S**

Dragør Vand A/S ejes 100 pct. af Dragør Kommune og varetager vandforsyningsvirksomhed i Dragør Kommune.

Vandet indvindes på kildepladserne benævnt<sup>2</sup>: B2, B3, B4, B5 (Ndr. Dragørvej 161), B8, B11 (Kirkevej 56P), B12 (Banestien), B13 (Banestien), B14 (Nyvangsvej 14) og B15 (Nyvangsvej 23).

*Oversigt over Dragør Vand A/S' aktivitet (2011)*

Salg	Ca. 0,6 mio. m <sup>3</sup>
Egen indvinding	Ca. 0,6 mio. m <sup>3</sup>
Ledningstab	Max. 0,02 mio. m <sup>3</sup>

### **Herlev Vand A/S**

Herlev Vand A/S ejes 100 pct. af Herlev Forsyning A/S, der ejes 100 pct. af Herlev Kommune. Herlev Vand A/S varetager vandforsyningsvirksomhed i Herlev Kommune.

Der er ikke vandværker i Herlev Kommune og Herlev Vand A/S har ingen vandindvindingstilladelser.

---

<sup>2</sup> I fusionsanmeldelsen.

*Oversigt over Herlev Vand A/S' aktivitet (2011)*

Salg	Ca. 1,5 mio. m <sup>3</sup>
Egen indvinding	0
Ledningstab	Ca. 0,14 mio. m <sup>3</sup>

**Hvidovre Vand A/S**

Hvidovre Vand A/S ejes 100 pct. af Hvidovre Forsyning A/S, der ejes 100 pct. af Hvidovre Kommune. Hvidovre Vand A/S varetager vandforsyningsvirksomhed i Hvidovre Kommune.

Hvidovre Vand A/S indvinder grundvand fra borer, der ligger spredt i det meste af kommunen. Af de i alt 17 borer er 10 borer i brug i øjeblikket. De andre borer er stoppet, enten fordi de skal renoveres eller på grund af forringet vandkvalitet.

*Oversigt over Hvidovre Vand A/S' aktivitet (2011)*

Salg	Ca. 2,88 mio. m <sup>3</sup>
Egen indvinding	Ca. 0,4 mio. m <sup>3</sup>
Ledningstab	Ca. 0,2 mio. m <sup>3</sup>

**Rødovre Vand A/S**

Rødovre Vand A/S ejes 100 pct. af Rødovre Forsyning A/S, der ejes 100 pct. af Rødovre Kommune. Rødovre Vand A/S varetager vandforsyningsvirksomhed i Rødovre Kommune.

Rødovre Vand A/S har to vandværker, Espevang Vandværk ved Espelunden og Rødovre Vandværk på Damhusengen.

*Oversigt over Rødovre Vand A/S' aktivitet (2011)*

Salg	Ca. 1,73 mio. m <sup>3</sup>
Egen indvinding	Ca. 0,48 mio. m <sup>3</sup>
Ledningstab	Ca. 0,2 mio. m <sup>3</sup>

**Vallensbæk Vandforsyning A/S**

Vallensbæk Vandforsyning A/S ejes 100 pct. af Vallensbæk Forsyning Holding A/S, der ejes 100 pct. af Vallensbæk Kommune. Vallensbæk Vandforsyning A/S varetager vandforsyningsvirksomhed i Vallensbæk Kommune.

Vallensbæk Vandforsyning A/S har ingen vandindvindingstilladelser.

#### *Oversigt over Vallensbæk Vandforsyning A/S' aktivitet (2011)*

Salg	Ca. 0,5 mio. m <sup>3</sup>
Egen indvinding	0
Ledningstab	Ca. 0,01 mio. m <sup>3</sup>

#### **Københavns Energi A/S**

Københavns Energi A/S er en del af KE-koncernen, der ejes 100 pct. af Københavns Kommune.

Københavns Energi A/S leverer serviceydelser til forsyningsselskaber i KE-koncernen, der udøver vand-, varme-, afløbs-, fjernkøling-, vind- og bygasaktiviteter.

Se i øvrigt nedenfor punkt 4.4 om serviceydelser til vandselskaber.

#### **4. Vurdering af fusionen**

##### **Indledning**

Anmelder har generelt om markederne blandt andet oplyst, at vandforsyning udgøres af naturlige monopoler underlagt intensiv offentlig regulering, herunder om fastsættelse af prisloft og afskæring af mulighed for at optjene overskud.

Prisen for vand er reguleret af prisloftbekendtgørelsen<sup>3</sup> og vandforsyningslovens § 52 a.

I henhold til prisloftbekendtgørelsen fastsætter Forsyningssekretariatet i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen for hvert vandselskab et årligt samlet prisloft. Prisloftet er bl.a. baseret på det enkelte selskabs historiske investeringer samt planlagte og gennemførte investeringer. Prisloftet indeholder derudover en ramme til driftsomkostninger. Driftsomkostningerne er underlagt et generelt effektiviseringskrav samt et individuelt effektiviseringskrav baseret på benchmarking af alle vandselskaber omfattet af prisloftreglerne. Det samlede prisloft omregnes til en kubikmetertakst baseret på den enkelte vandforsynings forventning til, hvor store vandmængder selskabet sælger.

Vandforsyningslovens § 52 a indeholder et såkaldt hvile-i-sig-selv princip, som gælder for vandselskaber parallelt med prisloftsreguleringen. Det betyder, at vandselskaberne i deres priser kun må indregne de "nødvendige udgifter" til driften af vandforsyningen.

---

<sup>3</sup> Bekendtgørelse nr. 173 af 27. februar 2012 om prisloftregulering m.v. af vandsektoren.

Et vandselskabs takst må således hverken overstige det af Forsyningssekretariatet fastsatte prisloft eller hvile-i-sig-selv taksten i henhold til vandforsyningslovens § 52 a.

Endvidere følger det af prisloftbekendtgørelsens § 26, stk. 2, at overskud alene kan anvendes til investeringer i et selskabs vandaktiviteter, forbedring af selskabets infrastruktur, miljøforbedringer eller nedsættelse af selskabets takster. Det er således ikke muligt at oparbejde – og evt. udlodde – et overskud.

### **De relevante markeder**

En vandforsyning består overordnet af en eller flere kildepladser, hvor grundvandet oppumpes, et vandværk, hvor vandet samles og behandles og et system, der sørger for en stabil levering af vand til slutbrugerne (detail) eller til engrossalg til andre forsyningselskaber.

Efter parternes opfattelse vedrører fusionen følgende fire relevante markeder:

- Indvinding og produktion af vand (afsnit 4.1).
- Distribution af vand i engrosledet (afsnit 4.2).
- Distribution af vand i detailledet (afsnit 4.3).
- Serviceydelser til vandselskaber (afsnit 4.4).

#### 4.1 Indvinding og produktion af vand

Et vandselskab skal for at forsyne andre selskaber eller et givent område selv være i besiddelse af vand. Vand produceres ikke i traditionel forstand, men pumpes derimod op (indvindes) fra grundvandet. Det indvundne vand undergår herefter en behandling på et vandværk, således at vandet kan bruges som drikkevand (produktion). I det følgende beskrives processen til brug for at producere vand.

##### *Kildepladser og behandling på vandværk*

Vandselskaber oppumper grundvand fra en eller flere kildepladser. Kildepladsens areal er fastlagt på baggrund det konkrete underjordiske grundvandsmagasin. Grundvandet pumpes typisk op ved hjælp af en række borer, som er rør, der går dybt ned i jorden. Antallet af borer afhænger blandt andet af grundvandsmagasinet størrelse på de forskellige kildepladser.

Det oppumpede vand føres i råvandsledninger fra kildepladserne til et nærliggende vandværk. På vandværket undergår vandet herefter en behandling, som består af en iltning og filtrering gennem et sandfilter. Når vandet er færdigbehandlet (færdigproduceret), transporteres det igennem ledninger videre til andre vandselskabers ledningsnet (engros) samt til slutbrugere (detail) igennem et distributionsnet.

#### *Vandindvindingstilladelse fra stedlig kommune*

Et vandselskab skal have tilladelse fra den stedlige kommune til at indvinde vand, jf. vandforsyningslovens § 20, stk. 1. Alle vandindvindingstilladelser er tidsbegrænsede og gælder normalt i 30 år. En stor del af de gældende tilladelser udløb oprindeligt 1. april 2010 (30 år efter den nugældende vandforsyningslovs ikrafttræden), men er som følge af miljømålslovens vedtagelse forlænget til 22. december 2013.

Tilladelser, der ikke fornyes, bortfalder. Den altovervejende hovedregel er, at en vandindvindingstilladelse fornyes, når den udløber. En kommune kan kun nægte at forlænge en tilladelse, hvis samfundsmæssige hensyn taler herfor, jf. vandforsyningslovens § 22, stk. 2. Vurderingen vil altid være konkret, ligesom begrebet ”samfundsmæssige hensyn” er et dynamisk begreb, hvis indhold og betydning kan ændres.

Af praksis fremgår det blandt andet, at en vandindvindingstilladelse skal bygge på en vurdering af, hvilken vandmængde der er behov for til det ansøgte formål. I sager, der vedrører forlængelse af en tilladelse, tages der endvidere efter en konkret vurdering stilling til, hvilke praktiske muligheder ansøgeren i givet fald har for at begrænse indvindingen, og hvilke samfundsmæssige hensyn der måtte tale for en begrænsning af indvindingen, herunder f.eks. om denne bør begrænses af hensyn til nærliggende beskyttede naturtyper, jf. naturbeskyttelseslovens § 3.

Efter anmelders opfattelse kan en kommune derimod ikke nægte at forny en tilladelse under henvisning til, at kommunen ønsker at disponere til fordel for et andet vandselskab, eller fordi kommunen ønsker at hjemtage tilladelsen, eller tilsvarende. Det adkomsthavende vandselskab med tilhørende vandværk har således en fortrinsret til at udnytte den pågældende ressource. Formålet med vandforsyningslovens § 22, stk. 2, er at tilgodese de væsentlige investeringer, som det adkomsthavende vandværk har foretaget f.eks. ved at etablere borer og m.v.

#### 4.1.1 Det relevante produktmarked

Anmelder har om det relevante produktmarked oplyst følgende:

*”Det er anmelders vurdering, at det relevante produktmarked er markedet for indvinding og produktion af vand til videresalg ved distribution, enten til slutbrugerne, herunder private personer, erhverv og offentlige institutioner eller til engrossalg til andre vandselskaber.”*

Indvinding og produktion af vand består i Danmark hovedsagligt af, at der på kildepladser pumpes vand op, som ledes gennem et rørvandsnet til et vandværk.

Markedet for indvinding og produktion af vand er præget af en række adgangsbarrierer. Indvinding og produktion af vand er kun mulig, hvor en række geologiske og reguleringsmæssige forudsætninger er opfyldt, jf. ovenfor. Samtidig er mulighederne for den videre distribution af vand helt afgørende for, om indvundet vand kan indgå i den videre værdikæde.



I Danmark er muligheden for at substituere indvundet og produceret grundvand meget begrænset. Renset overfladevand eller lignende spiller således ingen væsentlig rolle i den danske vandforsyning i dag. Det kan ændre sig i fremtiden, men ud fra de oplysninger anmelder har fremlagt, er der intet, der tyder på, at indvundet og filtreret grundvand vil blive substitueret med overfladevand eller lignende i en overskuelig periode.

Det kan overvejes, om indvundet og produceret vand har en så tæt komplementaritet med markedet for distribution af vand i engrosleddet, jf. nedenfor, at der er tale om et samlet marked. Spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et eller to produktmarkeder, har imidlertid ikke betydning for vurderingen af fusionen og vil derfor ikke blive vurderet nærmere.

Sammenfattende er det vurderingen, at udvinding og produktion af vand udgør et produktmarked.

#### 4.1.2 Det relevante geografiske marked

Anmelder har om det geografiske marked oplyst følgende:

*”Afgrænsningen af det relevante geografiske marked for indvinding og produktion hænger sammen med afgrænsningen af det område, hvor vandet distribueres. Dette skyldes, at indvinding og produktion på baggrund af en indvindingstilladelse hænger uløseligt sammen med distributionen af vandet. Dels knytter en indvindingstilladelse sig til distribution i et nærmere afgrænset område og dels kan vandet kun distribueres igennem de råvandsledninger, som kildepladsen er forbundet med, til et vandværk, der herefter filtrerer vandet og distribuerer det videre til det geografiske område, som vandværket er forbundet med. Markedet er på baggrund heraf afgrænset til de kommuner, hvor indvindingstilladelse knytter sig, samt hvor der distribueres vand til.”*

I hovedstadsområdet bliver alt vand fra vandværker distribueret via et distributionsnet til engrosleddet eller via et distributionsnet til detaileddet. Der foregår således ikke i væsentligt omfang distribution via biler eller lignende.

Distributionsnet til detaileddet er kendetegnet ved, at alle aftagepunkterne er til slutbrugere af vand (bortset fra i visse tilfælde back-up forbindelse med mindre kapacitet). Distributionsnet til detaileddet har således ikke betydning for udveksling af vand mellem forsyningsområder, der jf. definitionen af produktmarkedet ovenfor, kun kan ske gennem et distributionsnet i engrosleddet.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at det geografiske marked for indvinding og produktion af vand udgøres af de distributionsnet, som forbinder vandværkerne med aftagerne på engrosmarkedet.

For denne fusion er den geografiske afgrænsning derfor sammenfaldende med den geografiske afgrænsning af distributionsmarkederne i engrosleddet, jf. afsnit 4.2.2. nedenfor.

#### 4.2 Distribution af vand i engrosleddet

Distribution af vand foregår i mange tilfælde direkte til slutbrugerne (detail). Der er således et tæt kobling mellem det indvundne vand og det, der forbruges lokalt.

Det særlige ved fusionen og KE Vand A/S er, at KE Vand A/S har etableret et transmissionsnet, der forbinder KE Vand A/S' vandværker med andre vandforsyninger og KE Vand A/S' distributionsnet.

KE Vand A/S leverer således vand til andre vandselskaber, heriblandt fusionsparterne, jf. oversigterne i afsnit 3 ovenfor (engros). Igennem et ledningsnet distribuerer vandselskaberne vandet videre til deres egne slutbrugere. Anmelder har oplyst, at der kun i begrænset omfang er engroshandel mellem vandselskaberne på Sjælland. Anmelder har endvidere oplyst, at fusionsparterne, foruden KE Vand A/S, ikke leverer vand i til andre vandforsyninger.

Ifølge Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens oplysninger har også Nordvand (beliggende i Gladsaxe og Gentofte kommuner) et distributionsnet i engrosleddet. Nordvand leverer vand til kommuner nord for København i et ikke ubetydeligt omfang. Nordvand er også forbundet til KE Vand A/S' net

Anmelder har oplyst, at Dragør Vand A/S blandt fusionsparterne er det eneste vandselskab, som får tilført vand fra andre end KE Vand A/S. Dragør Vand A/S indkøber i dag en mindre mængde vand fra Tårnbyforsyning Vand A/S for at vedligeholde vandledningen mellem de to kommuner. Afgørende for, at der i engrosleddet kan handles vand mellem vandselskaberne, er, at der findes et ledningsnet mellem vandselskaberne.

De enkelte forsyningsområder er herudover sædvanligvis kun koblet sammen, hvis der er indgået en gensidig nødforsyningsaftale mellem to vandselskaber. Nødforsyningsaftaler har til formål at sikre mulighed for at få leveret vand fra et/flere vandselskab(er) i tilfælde af mangel på vand i akutte situationer. Transportkapaciteten i sådanne nødforsyningsledninger er typisk begrænset i forhold til de almindelige forsyningsledninger. Efter det oplyste anvendes nødforsyningsledningerne ikke til distribution af vand i engrosleddet.

Anmelder har oplyst, at KE Vand A/S forhandler med en række kommunale vandselskaber om at levere vand. Forhandlingerne med Hillerød Vand A/S er længst fremme. Forventningen er på tidspunktet for fusionsanmeldelsen, at der skal anlægges forsyningsledninger i 2014, og en startleverance på 100.000 m<sup>3</sup>/år og herefter øget leverance over de næste år op mod 700.000 m<sup>3</sup>/år. Der foreligger ikke på tidspunktet for fusionsanmeldelsen nærmere oplysninger om placeringen af ledningsnet i forbindelse med levering af vand til Hillerød Vand A/S.

Herudover har anmelder oplyst, at der er drøftelser med henholdsvis Frederikssund Vand A/S, Holbæk Vand A/S og Roskilde Vand A/S om at levere vand, men at disse drøftelser er på et meget indledende stadium.

#### 4.2.1 Det relevante produktmarked

Anmelder har om det relevante produktmarked oplyst følgende:

*”[...] at det relevante produktmarked kan afgrænses til markedet for distribution af vand i engrosleddet.”*

Distribution af vand i engrosleddet er kendetegnet ved, at aftagerne på markedet ikke er de endelige forbrugere af vand (slutbrugerne).

Distributionen foregår i rør. Anmelder har oplyst, at der dels sker distribution i form af transmission til andre vandforsyninger, dels er aftaler om nødforsyning med andre forsyninger. Ifølge anmelder er kapaciteten til at distribuere vand væsentlig mindre, hvor der er tale om nødforsyning. I det følgende lægges derfor vægt på den almindelige transmission af vand til andre vandforsyninger.

Anmelder har desuden oplyst, at der ofte er tale om ensidige aftaler, hvor vandet kun kan transporteres i én retning – i praksis fra KE Vand A/S til det andre vandselskaber.

I den konkrete sag består distributionsnettet i engrosleddet af KE Vand A/S’ net til transmission af vand fra KE Vand A/S’ 7 vandværker til 17 vandselskaber (herunder KE Vand A/S’ eget detailnet) samt til 1 privat virksomhed.

Efter anmelders oplysninger er der ikke nogen af de øvrige 7 fusionsparter (i Albertslund, Brøndby, Dragør, Herlev, Hvidovre, Rødovre og Vallensbæk), der i væsentligt omfang leverer vand til KE Vand A/S’ transmissionsnet. Efter anmelders oplysninger leverer disse parter heller ikke vand fra egne vandværker til aftagere i engrosleddet på anden måde end gennem KE Vand A/S’ transmissionsnet.

Anmelder har også oplyst, at der ikke i væsentlig omfang sker handel mellem de øvrige 11 aftagere af vand fra KE Vand A/S’ net (Ballerup, Furesø, Glostrup, Greve, Høje-Taastrup, Ishøj, Lejre, Nordvand, Roskilde, Tårnby og Frederiksberg), der ikke er en del af fusionen.

Styrelsens egne undersøgelser viser, at der i et vist omfang finder engrossalg sted fra Nordvand til vandforsyninger i henholdsvis Fredensborg, Hørsholm og Lyngby-Taarbæk kommuner (foruden vandforsyningerne i henholdsvis Gentofte og Gladsaxe, som driver Nordvand). Nordvand køber derudover også vand fra KE Vand A/S. Hertil kommer, at Roskilde Forsyning i et vist omfang leverer engrosvand til Lejre Vand A/S.

Bortset fra, at der er en forbindelse til Nordvand, omfatter det nuværende net til distribution i engrosleddet således i væsentlig omfang KE Vand A/S' distributionsnet i engrosleddet.

Om muligheden for yderligere at udvide nettet til distribution i engrosleddet har anmelder på den ene side oplyst, at det er meget bekosteligt at udvide transmissionsnettet, og at investeringsudgifterne udgør en væsentlig adgangsbarriere for at andre udbydere kan opnå forbindelse med KE Vand A/S' net (inkl. forbindelsen til Nordvand).

På den anden side har anmelder oplyst, at KE Vand A/S forhandler med flere vandselskaber om at levere vand engros. Det drejer sig om vandforsyningerne i henholdsvis Hillerød, Frederikssund, Holbæk og Roskilde. Potentielt kan markedet for distribution af vand i engrosleddet således også omfatte disse vandforsyninger. Ifølge anmelder er det dog uafklaret, om disse projekter gennemføres.

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at det relevante produktmarked kan afgrænses til at omfatte det ledningsnet, der forbinder KE Vand A/S' vandværker med de vandselskaber, som aftager vand fra KE Vand A/S' vandværker og KE Vand A/S' eget net til slutkunderne. Det vurderes ikke at have betydning for fusionen, om produktmarkedet afgrænses bredere til også at omfatte en mulig fremtidig distribution af vand i engrosleddet i Hillerød, Frederikssund, Holbæk og Roskilde.

#### 4.2.2 Det relevante geografiske marked

KE Vand A/S sælger kun vand til andre vandselskaber, i det omfang KE Vand A/S' ledningsnet er forbundet med aftagernes ledningsnet. KE Vand A/S har vandværker i Islevbro, Søndersø, Slangerup, Marbjerg, Thorsbro, Lejre og Regnemark, hvorfra engrosleverancer foretages.

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at det geografiske marked på tidspunktet for fusionsanmeldelsen kan afgrænses i overensstemmelse med KE Vand A/S' eksisterende ledningsnet til andre vandselskaber. Det geografiske marked følger således ledningsnettet til KE Vand A/S' 18 engrosaftagere, jf. afsnit 3. Det kan ikke afvises, at den geografiske afgrænsning udstrækker sig et stykke længere end ovennævnte ledningsnet, idet det ikke kan afvises, at Nordvands net er en del af nettet og at andre vandselskaber i nærheden af ledningsnettet kan og vil etablere en tilslutning til ledningsnettet. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer, at det til brug for fusionsvurderingen ikke er afgørende, at ledningsnettet afgrænses nærmere.

#### 4.3 Distribution af vand i detaileddet

Vandselskaberne er pålagt forsyningspligt i medfør af vandforsyningslovens § 45 og § 49. Pligten er begrænset til et nærmere geografisk område. De enkelte vandselskaber leverer således vand til de husholdninger, virksomheder og offentlige institutioner m.v. (slutbrugere), som er beliggende i det pågældende

selskabs naturlige geografiske forsyningsområde. De geografiske forsyningsområders grænser følger i denne sag kommunegrænserne, dog således at der inden for de enkelte kommuner i et vist omfang findes ganske små forbrugerejede vandforsyninger. Det forhold, at et vandselskab modtager vand fra KE Vand A/S, ændrer ikke herpå. Et forsyningsområde er geografisk afgrænset i de kommunale vandforsyningsplaner.

Vand anvendes til drikkelser, badning, madlavning, vask, vanding, industriel produktion mv. Karakteristisk for vandet er, at det anvendes til ovennævnte formål uden yderligere behandling.

Det er anmelders vurdering, at regnvand ikke udgør et reelt substituerbart produkt. Flaskevand vil efter anmelders opfattelse kunne anvendes til samme formål som vand leveret fra et vandselskab. Den store prisforskel på flaskevand og ledningsført vand gør dog, at det ikke er realistisk at anse flaskevand som substitution for ledningsført vand.

#### 4.3.1 Det relevante produktmarked

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at det relevante produktmarked skal afgrænses til markedet for distribution af vand. Styrelsen vurderer således, at det relevante produktmarked kan afgrænses til at omfatte de distributionsledningsnet, der distribuerer vand til slutbrugerne. Markedet omfatter desuden de vandværker, der ikke leverer vand til KE Vand A/S' transmissionsnet, dvs. markedet for distribution af vand i engrosledet.

Anmelder har oplyst, at hver forsyning har sit eget net til distribution af vand til detaileddet. De enkelte detailnet er kun forbundne med hinanden via KE Vand A/S' transmissionsnet (bortset fra forbindelser til nødforsyning med mindre kapacitet).

#### 4.3.2 Det relevante geografiske marked

Det er anmelders vurdering, at markedet for distribution af vand i detaileddet er naturligt begrænset på baggrund af ledningsnettenes rækkevidde, vandselskabernes forsyningspligt og deres naturlige forsyningsområder, jf. vandforsyningslovens regler herom.

Forbrugeren har ikke valgfrihed mellem flere leverandører, men modtager vand fra det lokale vandselskab. Dette gælder også, hvor det enkelte lokale vandselskab ikke indvinder tilstrækkelig vand til at forsyne forbrugerne i området. I disse tilfælde køber det lokale vandselskab vand engros, i hovedstadsområdet fra KE Vand A/S. Efter anmelders opfattelse er der således tale om geografisk afgrænsede naturlige monopoler.

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at det relevante geografiske marked kan afgrænses i overensstemmelse med ledningsnettet i de områder, som de enkelte vandselskaber forsyner.

#### 4.4 Serviceydelser til vandselskaber

Anmelder har oplyst, at serviceydelser til vandselskaber typisk består af:

- 1) planlægning og gennemførelse af anlægsopgaver,
- 2) drift og vedligeholdelse af nettet,
- 3) kundeservice og afregning og
- 4) intern administration.

Opgaverne varetages på tidspunktet for fusionsanmeldelsen i vidt omfang – men i varierende grad fra selskab til selskab – inden for de nuværende forsyningskoncerner. Med undtagelse af Dragør Vand A/S har samtlige af de involverede forsyningskoncerner i dag placeret serviceopgaverne i et separat selskab (et serviceselskab eller i holdingselskabet).

##### *Vandselskabernes køb af serviceydelser*

Hvis et vandselskab ikke selv har ansatte, der udfører serviceopgaverne, kan vandselskabet enten købe serviceydelser fra private efter udbud eller fra et selskab, som vandselskabet er koncernforbundet med (et serviceselskab).

Anmelder har til illustration af tilrettelæggelsen af serviceopgaverne oplyst, at Hvidovre Forsyning A/S varetager stort set alle serviceopgaver koncerninternt. Hvidovre Vand A/S indkøber således som udgangspunkt ikke serviceydelser fra private aktører, men alene fra forsyningens serviceselskab.

KE Vand A/S indkøber ca. 50 pct. af deres serviceopgaver fra private aktører. De resterende 50 pct. håndteres koncerninternt fra Københavns Energi A/S. I Dragør Vand A/S varetages de opgaver, der ikke bliver indkøbt ved udbud, af selskabets egne ansatte.

Ifølge anmelder vil fusionen ikke påvirke indkøbsmønstre hos de deltagende selskaber.

##### *Vandselskabers tilknyttede aktiviteter*

Anmelder har oplyst, at et vandselskab – udover sin hovedaktivitet (produktion, transport og distribution af vand) – i begrænset omfang kan deltage i tilknyttede aktiviteter (TA). Adgangen til at udøve andet end vandaktivitet er fuldt reguleret i bekendtgørelse<sup>4</sup> om vandselskabers deltagelse i anden virksomhed ("TA-bekendtgørelsen").

Ifølge TA-bekendtgørelsen kan vandselskaber lovligt deltage i aktiviteter, som har en snæver tilknytning til hovedaktiviteten, og som arbejdsmæssigt og økonomisk har væsentlig mindre omfang end hovedaktiviteten. Derudover indeholder TA-

---

<sup>4</sup> Bekendtgørelse nr. 1195 af 14. oktober 2010 om vandselskabers deltagelse i anden virksomhed, som ændret ved bekendtgørelse nr. 1386 af 13. december 2010.

bekendtgørelsen nogle nærmere fastsatte omsætningsgrænser for det enkelte vandselskabs omsætning på tilknyttede aktiviteter. Tilknyttede aktiviteter skal udøves i selvstændige selskaber, som er økonomisk adskilt fra vandselskabet, hvis omsætningen overstiger 2 mio. kr. om året.

Anmelder har oplyst, at KE Vand A/S' omsætning vedrørende tilknyttede aktiviteter i 2011 udgjorde 139 t.kr. ud af en samlet omsætning på 431.662 t.kr. - altså 0,03 pct. Der har ikke været direkte omkostninger forbundet med de tilknyttede aktiviteter, som primært vedrører salg af fiskerettigheder til søer som er ejet af KE Vand A/S og anvendes i forbindelse med indvinding og udpumpning.

Brøndby Vandforsyning A/S har i 2012 budgetteret med en omsætning vedrørende tilknyttede aktiviteter (arbejde på brandhaner) på 200.000 kr. ud af en samlet budgetteret omsætning på 36.725.059 kr. Der er budgetteret med omkostninger forbundet med arbejdet på 160.000 kr.

Vallensbæk Vandforsyning A/S har i 2012 budgetteret med en omsætning vedrørende tilknyttede aktiviteter (arbejde på brandhaner) på 128.000 kr. ud af en samlet budgetteret omsætning på 9.201.130 kr. Der er budgetteret med omkostninger forbundet med arbejdet på 36.000 kr.

Rødovre Vand A/S' omsætning vedrørende tilknyttede aktiviteter udgjorde i 2011 345.699 kr. svarende til 1,39 pct. af den samlede omsætning. Omkostninger forbundet med arbejdet udgjorde 270.374 kr. svarende til 2,12 pct. af de samlede omkostninger.

Albertslund Vand A/S og Hvidovre Vand A/S har ingen tilknyttede aktiviteter. Dragør Vand A/S vil fremover ikke have tilknyttede aktiviteter. Herlev Vand A/S har varetaget tilknyttede aktiviteter i form af servicering og vedligehold af brandhaner og tapsteder. De tilknyttede aktiviteter er dog under afvikling og Herlev Vand A/S vil fremover således ikke varetage tilknyttede aktiviteter.

#### *Serviceselskabers salg af serviceydelser*

Anmelder har oplyst, at serviceselskabers aktivitetsområde og prisfastsættelse er reguleret i vandsektorloven. Et serviceselskab kan udføre opgaver for bl.a. vand- og spildevandsselskaber. Det antages, at et serviceselskab herudover i ganske snævert omfang kan udnytte tilfældig opstået overkapacitet, som serviceselskabet ikke kan afskaffe. Derudover kan serviceselskabet sælge ydelser til private, hvis der er tale om accessorisk virksomhed eller afhændelse af biprodukter. Det følger af vandsektorlovens § 19, stk. 3, at et serviceselskab alene kan sælge sine serviceydelser til forsyningsselskaber, der har i hvert fald delvist samme ejerkreds, som selskabet selv har. Af forarbejderne til vandsektorlovens § 19, stk. 5, følger det endvidere, at samhandel mellem serviceselskabet og vandselskaberne skal fastsættes til kostpris.

#### 4.4.1 Det relevante marked

Efter anmelders opfattelse dækker markedet for serviceydelser over en række forskellige ydelser, der ikke alle tilhører det samme produktmarked.

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens opfattelse, at produktmarkederne kan afgrænses til en række forskellige produkter og ydelser, som f.eks. markedet for rådgivende ingeniørydelser, it-udstyr, revisionsydelser, advokatydelser m.v.

Ydelserne har en generisk karakter. De kan derfor sælges til mange andre virksomheder end vandselskaber. Dette gør sig gældende for alle de serviceydelser, som de deltagende virksomheder indkøber før og efter fusionen.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen finder det ikke nødvendigt nærmere at afgøre den præcise afgrænsning af det relevante marked. Det skyldes, at vurderingen af fusionen vil være den samme, uanset hvordan det relevante marked afgrænses.

#### 4.5 Vurdering af fusionen

##### 4.5.1 Indvinding og produktion af vand

Efter anmelders oplysninger er det udelukkende KE Vand A/S' 7 vandværker, der forsyner nettet for distribution i engrosledet med vand. Der er således efter anmelder oplysninger ingen af de øvrige fusionsparters vandværker, der leverer vand til KE Vand A/S' transmissionsnet (distributionsnettet i engrosledet) og dermed er aktive på dette produktmarked.

Efter anmelders oplysninger ændrer fusionen heller ikke på leveringssituationen for de fusionerede vandforsyninger. De 7 andre vandforsyninger vil fortsat modtage vand fra KE Vand A/S i samme omfang og på samme vilkår som før fusionen.

Fusionen påvirker således med den nuværende geografiske udstrækning ikke markedet for indvinding og produktion af vand.

På sigt er det sandsynligt, at den geografiske udstrækning af markedet for udvinding og produktion af vand øges, hvis der indgås aftaler med andre sjællandske vandselskaber, eller hvis der gives nye indvindingstilladelser til det fusionerede selskab. Eftersom anmelder har oplyst, at afsætningen af vand i engrosledet ikke ændres med fusionen, er det dog mindre sandsynligt, at fusionen vil påvirke disse udvidelser til skade for de vandselskaber, der måtte blive indgået aftale med.

##### 4.5.2 Distribution af vand i engrosledet

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens vurdering, at fusionen ikke vil påvirke markedet for distribution af vand i engrosledet.



Det er i væsentligt omfang KE Vand A/S, der i dag råder over net til distribution af vand i engrosledet. Det vurderes ikke, at fusionen i sig selv vil medføre ændringer heraf.

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer ikke, at fusionen vil påvirke muligheden for, at andre forsyningsselskaber potentielt kan etablere et ledningsnet til fusionsparternes eksisterende ledningsnet, såfremt dette skønnes økonomisk rentabelt. Styrelsen finder ikke, at der er tegn på, at etableringsomkostningerne til brug for en tilslutning til fusionsparternes ledningsnet ændres efter fusionen.

#### 4.5.3 Distribution af vand i detaileddet

Efter anmelders oplysninger lægger Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens til grund, at der ikke er overlap mellem fusionsparternes respektive distributionsledningsnet til slutbrugerne, hvorfor fusionen ikke vurderes at have virkning på dette område.

#### 4.5.4 Serviceydelser til vandselskaber

For så vidt angår markedet for serviceydelser til vandselskaber lægger Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vægt på, at markedet er underlagt intensiv offentlig regulering. Hertil lægger styrelsen vægt på, at aktiviteterne på markedet alene udøves i begrænset og nødvendigt omfang. Det vurderes derfor, at den øgede aktivitet og omsætning, som er et resultat af fusionen, ikke vil påvirke markedet for serviceydelser til vandselskaber generelt.

Det er således ikke sandsynligt, at vandforsyninger, der ikke er en del af fusionen, vil mærke øget konkurrence fra det fusionerede selskab, da disse udenforstående vandselskaber kun i yderst begrænset omfang har mulighed for at sælge ydelser til de fusionerende selskaber og andre.

#### 4.5.5 Sammenfattende vurdering

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen vurderer på baggrund heraf, at fusionen ikke vil få en mærkbar virkning på de fire angivne markeder, hvor fusionsparterne er aktive.

På baggrund af de foreliggende oplysninger er det således Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens samlede vurdering, at den effektive konkurrence på de fire markeder, som er omfattet af fusionen, ikke bliver hæmmet betydeligt som følge af fusionen. Fusionen giver dermed ikke anledning til indsigelser.

## **5. Konklusion**

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen har godkendt fusionen efter en forenklet sagsbehandling, jf. konkurrencelovens § 12 c, stk. 7, da Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen på baggrund af de foreliggende oplysninger vurderer, at fusionen er uproblematisk.

Godkendelsen er givet under forudsætning af, at de oplysninger, der kan tilskrives de deltagende virksomheder, er korrekte, jf. konkurrencelovens § 12 f, stk. 1, nr. 1.